

HÒA BÌNH TỰ DO: MÔ HÌNH ‘MỘT CHO TẤT CẢ’?

THE LIBERAL PEACE: A ONE-SIZE-FITS-ALL MODEL?

Tác giả: Nguyễn Minh Trí*

Tóm tắt bằng tiếng Việt:

Thất bại liên tiếp của Liên Hiệp Quốc trong việc ứng phó với các cuộc khủng hoảng nhân đạo do các xung đột đẫm máu sau Chiến tranh Lạnh vào cuối thập niên 1980 đầu thập niên 1990 đã đưa đến một hình thức can thiệp mới của cộng đồng quốc tế: Xây dựng hòa bình. Can thiệp này vấp phải sự chỉ trích gay gắt như một hình thức áp đặt các mô hình của phương Tây. Bài viết này phân tích các phê phán mô hình xây dựng hòa bình tự do kiểu phương Tây, mô hình ‘một cho tất cả’. Bài viết tập trung vào ba điểm chính: (1) phê phán mô hình xây dựng hòa bình tự do như một hình thức mới của chủ nghĩa đế quốc, (2) chất vấn tính phổ quát của các giá trị hòa bình tự do, và (3) đánh giá lại phương thức mô hình này được theo đuổi trong các môi trường hậu xung đột. Sau cùng, bài viết nghiên cứu trường hợp Cam-pu-chia nhằm đánh giá xem các phê phán trên có thỏa đáng không và được biện giải ở mức độ nào.

Từ khóa: Hòa bình tự do; Xây dựng hòa bình; Tính phổ quát của các giá trị hòa bình tự do; Tự do hóa chính trị; Tự do hóa kinh tế; Hình thức mới của chủ nghĩa Đế quốc.

Tóm tắt bằng tiếng Anh:

Successive failures of the UN in response to humanitarian crises triggered by bloody conflicts in the aftermath of the Cold War in the late 1980s and early 1990s led to a new type of intervention of the international community: peace-building. This intervention of the UN, however, has recently come under severe criticism as the reproduction and imposition of Western models. This essay presents diverse critiques of the Western-crafted one-size-fits-all model of liberal peace-building by focusing on the three main points: (1) criticizing the liberal peace-building as a new form of imperialism, (2) questioning the universality of liberal values, and (3) reassessing the manner in which the liberal peace is pursued in post-conflict milieus. The article also reviews the case of Cambodia to assess whether, the critiques are appropriate and to what degree they are justified.

Key words: Liberal peace; Peacebuilding; Universality of liberal values; Political liberalization; Economic liberalization; New form of imperialism.